

ROVERSKÉ SKÁLY

Cesta vedoucí z Dřevčic jihozápadním směrem se u osady Butterberg (Máselník) zanoří do rozsáhlé lesnaté oblasti, táhnoucí se od Pavliček na jihu až po výraznou kupu Vlhoště (614 m) na severu. Vlastnická i katastrální roztržitost v minulosti snad byla příčinou, že se pro celou oblast dříve nevžil žádný souhrnný název: například v popisu reliéfu Čech z roku 1870 se o ní píše jako o „pohoří Skalky a Čirého vrchu“. Označení Roverské skály postupně vzniklo v partě trampů, která v roce 1966 začala obnovovat hrad Helfenburk u Úštěka. Říkali si po skautsku „roweři“ a z hradu vyráželi do okolních skal. Dnes toto jméno nese i evropsky významná lokalita v rámci soustavy Natura 2000, která byla vyhlášena kvůli ochraně ohrožených druhů.

Roverské skály jsou pískovcovou plošinou, jejíž povrch je rozčleněný hustou sítí údolí (dolů) a roklí. V jejich stěnách vystupují až tři patra skal nad sebou. Nejvyšší vrcholy jsou ale tvořeny vyvělinami, ať už jde o horniny blízké čediči (Kostelec, Číř) nebo o znělec (Vlhošť). Tam, kde jsou pískovce vytvrzené železitým tmelem, vznikly bizarní útvary, jako je například skalní palice na Čapu, vrcholová skála na Huse nebo skalní jehla na Vlhošti. Mrazové a solné zvětrávání pískovců je zodpovědné za vznik dalších tvarů na povrchu skal: voštin, arkád, větších oválných dutin a skalních oken nebo skalních bran. Na patě skal se vytvořily až 30 m dlouhé převisy, z nichž nejznámější jsou Krápník a Tisícový kámen.

Členitý terén a všeobecný nedostatek vody zabránily vzniku větších sídel. Naopak, oblast byla jako stvořená pro útěk od civilizace, pro vznik poustev a útočišť. V historické době převisy mnohokrát posloužily jako úkryt pro obyvatele z okolních vsí při válkách nebo živelních pohromách. Po požáru dvora v Obroku v roce 1792 prý bylo pod převisem Tisícový kámen dočasně ustájeno tisícíhlavé stádo ovcí.

Na konci poslední doby ledové, před 10–12 tisíci lety, byly převisy osídleny tlupami pravěkých lovců a sběračů. Prostředí se tehdy značně lišilo od toho dnešního: lesy byly listnaté nebo smíšené s bohatým bylinným patrem, v krajině bylo více mokřadů a vodních ploch a půda byla úživnější. Teprve před 3 tisíci lety, na rozhraní mladší doby bronzové a starší doby železné, nastal v této oblasti ekologický zvrát. Zřejmě v důsledku odlesňování došlo k urychlení eroze, snížení biodiverzity a postupnému nástupu borovice lesní.

Středověká kolonizace, sahající do 11.–14. století, se skalní oblasti mezi Pavličkami a Vlhoštěm prakticky vyhnula. Vsi byly zakládány po jejím obvodu – podél potoků - a tam, kde rovinatější terén sliboval větší úrodu. První zmínky o nich byly většinou zaznamenány mezi začátkem 13. století (Tuhaň 1200, Drchlava 1265) a polovinou 14. století (Holany 1352, Zahrádky 1376). Vsi byly tehdy menší, často vázané na blízkost opevněného sídla – například Dřevčice byly spojené s Chudým hrádkem, Blíževedly s Hřídélíkem a Lhota se skalním hradem Čap.

Jedinou vsí, která se nacházela blízko jádra Roverských skal, byla Řepčice, připomínaná k roku 1413 a zaniklá asi o sto let později. Její poloha se nedochovala: buď se nacházela v některé z větví Heřmáněckého dolu nebo stála přímo na hřbetě, na staré Husí cestě západně od Dřevčic. Přesnější informace jsou známy o další zaniklé vsi: Bročky se nacházely na severním konci Roverských skal, západně od později založené osady Hvězda. Ves s dodnes patrnými základy budov a hrází bývalého rybníka vznikla nejpozději ve 14. století a byla opuštěná zřejmě ještě před koncem 15. století. Časově se tak překrývala s funkcí hradu, vystavěného na ostrožně u Hvězdy, patrně nesoucího jméno Frydlant.

Bročky ležely při středověké **obchodní stezce** spojující Litoměřice a Mladou Boleslav, tedy při jedné z „magistrál“ tehdejší doby. Cesta byla vedená hlubokým zářezem v pískovci, často

v několika proudech vedle sebe. Stopy po průjezdu nesčítelných koňských a volských spřežení se nejlépe zachovaly v sedle mezi Vlhoštěm a Malým Vlhoštěm. Alternativou pro cestu stejným směrem byla později Husí cesta, spojující Skalku a Dřevčice. Další, už novověké vozové cesty v Roverských skalách byly jen místního významu a sloužily především pro dopravu vody, dřeva nebo dřevěného uhlí.

Zvyšování počtu vesnického obyvatelstva v průběhu 18. století vedlo k nárůstu **zemědělské činnosti**. V okrajových částech dnešních lesů tak lze najít terasy a opěrné zdi, původně oddělující malá políčka. Na strmějších svazích se vysazovaly ovocné stromy nebo chmel, především zdejší odrůdy dubský zeleňák a úštěcký červeňák. Stejně jako půdu dokázali tehdejší rolníci využít i skálu a v pískovcích vybudovali desítky objektů nejrůznějšího využití. Pověštinou jde o prosté úkryty před nepohodou, do kterých se kromě náradí vejdu jeden nebo dva lidé. Prostory s lavicí sloužily k odložení nadojeného mléka, ty větší pak ke krátkodobému uskladnění načesaného ovoce v lískách. Složitějšími objekty jsou skalní sušárny, ve kterých se horkým vzduchem sušilo na plátky nakrájené ovoce v bezprostřední blízkosti sadů.

Roverské skály jsou součástí Chráněné krajinné oblasti Kokořínsko – Máchův kraj, navíc je v nich vymezeno šest maloplošných chráněných území. Rostlinný pokryv na těchto lokalitách (např. PR Kostelecké bory, PR Vlhošť) je charakterizován reliktními bory s porostem vřesu a lišejníku, velké plochy zaujímá holý skalní povrch s různě vyvinutými žlábkovými a kuželovými škrapy. Bohatší bylinné společenstvo s ostřicí a tužebníkem je vázáno na mokřady v PP Pod Hvězdou.

Díky kombinaci překrásné přírody a dnes již téměř setřených stop po dávné lidské činnosti představují Roverské skály kraj, kde mohou návštěvníci pokaždé objevovat něco nového.

Jiří Adamovič